

Klasifikacija in še drugo.

III.

Narod, ki danes vlada svet, nam more biti tudi glede vzgoje in pouka za vzgled. Angleži sicer še pred sto leti niso imeli prave vzgoje, vendar se lahko danes učimo pri njih. Že pri otroku vidimo, kako je z vzgojo na Angleškem: enostavna hrana, trda postelja, popolna snaga v vsem, kar je z otrokom v zvezi. Angleška deca se oblači čim udobneje in enostavneje, obleka je proti mrazu, dežju, a nikdar ne ovira prostega gibanja. Pri vsakem vremenu mora na zrak, brez obzira, kako je zunaj, pa bilo poleti ali pozimi. Vendar ostane otrok tako dolgo otrok, kakor je sploh mogoče, razvoja se nikdar ne forsira. Ta sistem se je razvil sicer polagoma, a danes se ga vse drži.

Različni mozejo se preobrazili vzgojo na Angleškem. Danes je Anglež ves mišica in energija, vztrajnost. Herbert Spencer je ugotovil, da je prvi pogoj za vsak uspeh, ako si »močna žival«: čuvati zdravje, to je naša dolžnost, škodovati mu — greh. Telesna moralna bi se moglo imenovati to. To moralo varuje Anglež s sistematičnim telesnim vežbanjem. Na delu za to moralo vidimo vso angleško družbo, učenjaka in pesnika, novinarja in politika, javnega deavca in zasebnika. Vsaka novozgrajena hiša mora imeti kopalnico, poleg vsake knjižnice, ki se odpre, se odpre tudi brezplačno ljudsko kopališče. Srednje in visoke šole so večinoma zunaj mest, da je čim več zraka, šolska mladina se najmanj tri polne popoldneve v tednu telesno vežba na prostem. Šola na Angleškem ne pozna zaporne kazni, in sicer zato ne, ker ne čedo otroka zapirati v prostoru s slabim zrakom.

Mož, ki je bil pravi reformator vzgoje na Angleškem, se imenuje Tomaž Arnold, protestantski pastor. Ta je postavil vzgoji cilj: christian gentleman, ki je postal geslo. Učenec naj vidi v svojem vzgojitelju vzor človeka, ki se ne plaši nikakega truda, da napravi iz svojega vzgojenceva koristnega člana človeške družbe, krščanskega viteza. Vrl človek naj postane iz otroka. Zato mu je treba popolnoma zaupati in dokazati to tako, da se otroku prepustijo točno določene dolžnosti in odgovornosti. Zidati na čast gojenca, je temeljna črta angleške vzgoje. S tem pa, da se na otroka zanesemo, smo tudi že začeli najneizprosnejšo borbo proti laži. Nič se v Angliji tako neizprosno ne pobija kot laž. Brezpogojna resničnost, zvestoba in smisel za občestvo, za medsebojno pomoč vsak trenutek, to so bistveni angleški znaki vzgoje že v najnežnejši dobi. Posebno občestveno življenje se neprestano neguje: vse dušne in telesne moči se zastavljajo, da se doseže skupni cilj. Kolikor se na Angleškem goji sport, se nikdar ne goji radi rekordov in podobnega, ampak le zato, da se že v mladini razvija zdravo telo in zdrav smisel za sožitje, za skupnost. Na vse zgodaj se otrok v šoli opozori, da je del občestva, da tudi on nekaj pomenja za celotni zavod, da je tudi od njega odvisen ugled šole in da je zanj odgovoren. Tako se seveda budi v učenca tudi veselje do sodelovanja, do udeleževanja, s čimer raste otrokova samozavest in vera v življenje, otrokova energija in aktivnost.

Drugo važno načelo, ki ga izvaja angleška pedagogika popolnoma nasprotno nemški, je, da se z vso vestnostjo preiščejo otrokove sposobnosti in potem razvijejo individualno. Kakor je vzgoja čim naravnost, tako se tudi pouk vrši popolnoma različno kot na kontinentu. Šola je v Angliji predvsem vzgajališče. Nikdar ne sme biti posredovalka znanja, katero ostane pri nas mrtva, mrtva snov. Ako znanje ne obuja v učenca samohotne volje do življenja, do udeleževanja, ako nima to znanje praktičnega smisla, ga smatra angleška vzgoja za manj nego nič. Pouk sam mora biti torej najprej vzgojen, zato razume Anglež kot vzgojo vedno tudi pouk. Tu se mladini možgani ne napolnjujejo s snovjo, temveč se skuša zbuditi in okrepiti v njej volja za učenje in delo v vsem poznejšem življenju. (Pri nas je čisto nasprotno: kdor ima »zrelostno« diplomu, ne pogleda več knjige — izobrazba mu ni več potrebna!) Vrednost šole se na Angleškem ne ocenjuje po tem, koliko izna dijak, ko je dovršil šolo, ampak po tem, kako je šola delovala na njegovo dušo in telo, to je, koliko se je v mladeniču razvil znanost in sposobnosti, da se še nadalje sam izobražuje in izpopolnjuje. (Pri nas imamo drugačne nazore: mislimo, da je človek toliko več vreden, kolikor več se je naučil na šolskih klopih; zahtevamo n. pr. — akademsko izobrazbo za učitelstvo, ker sodimo, da bomo toliko več znali, kolikor več časa bomo sedeli v šoli. In šolske reforme gredo pri nas večinoma za tem, da podaljšamo učni čas!)

Kako je z učno snovjo, z učnimi načrti? Pri nas morajo biti načrti alfa in omega vsega. Kakor se nič ne oziramo na razvoj individualnih sposobnosti gojenca, tako se mu vsiljuje snov, ki nima in ne bo nikdar imela zanj pravega pomena. Na Angleškem ni o učenem načrtu pravzaprav niti govora. Poedine šole, da celo pojedini učitelji imajo popolno svobodo, kako in kaj naj učijo. Nihče ne imeje nikake oblasti nad mladino, pravijo, kdor je ne uči. Profesorska v našem smislu angleška šola ne pozna. Kdor mladino uči, jo spremlja iz najnižjega do najvišjega razreda, seveda nikdar ne nad štiridesetico dijakov. Da bi dal kdo toliko in toliko stranic, ki naj se jih mladina uči doma, tega si na Angleškem niti misliti ni mogoče. Vse pouk je urejen tako, da vse delo izvrši v šoli. Več kot osem ur dnevno ni učenec nikdar siljen delati. Pri nas se izven šole goji »biflanje«, ki pusti čes

sto zle posledice na duši in na telesu za vse življenje. Angleški učitelj je n. pr. prepričan, da se zgodovina ne more učiti po periodah kakor se dela pri nas. Naše letnice, vladarji, sistemi so mu naravnost nerazumljivi. Zato navaja, kaj in kako naj dijak čita in preučuje. Tako si nekaj nadarjenih in delavnih učencev pridobi originalno in globoko znanje zgodovine, drugi ne znajo ničesar. Nič zato, večina itak ne bo imela morda nikdar več v življenju potrebe tega znanja.

Najbolj pa se angleška šola odlikuje po tem, da gleda tako učitelj kot tudi javno mnenje, da šola zbudi zanimanje za pouk in da to zanimanje tako ojači, da se knjiga in učenje omilita učencu za vse življenje. To se smatra za prvo dolžnost šole. Zato angleški profesor nikdar ne dolži učencev, kadar vidi, da ga ne poslušajo pozorno, ampak sebe. Z drugo besedo: tudi učna snov je vredna na Angleškem toliko, kolikor so vredni ljudje, ki jo morajo podajati. Zato se pazi v prvi vrsti, da so učitelji ljudje na mestu. Vsi vedo, da je njih življenska naloga vzgajati popolne, samostojne ljudi, ki so krepko navezani na celoto, ki imajo močno voljo do službe za občestvo, ljudi, ki znajo poprečno — ko so dovršili šolo — mnogo manj od Nemca ali Francoza, toda kar znajo, znajo dobro in potem, kar je glavno, vse življenje študirajo dalje in — delajo.

Angleški pedagog ni niti uradnik kot pri nas, niti sanjar. Prve njegove kreposti so: poznavanje življenja, družbe, človeštva, gmotna neodvisnost in svobodna, samostojna sodba.

Take vzgoje pri nas ni. Pri nas je vse tako urejeno, da šola ubije inicijativno, energijo in svobodno voljo. Med našo šolo in življenjem ni nikake skladnosti več. Pouk nima niti senice praktičnosti, nima zveze z življenjem, z razvojem družbe. A če si upa kdo to povedati, mu zapro usta, da je lajak, da je diletant. Niti zdravega razuma ne razvijamo gojencem, niti krepke volje, niti krepkih živcev. Nasprotno, šola nas dela nesposobne za naš najbližji in stalni življenski poklic.

Angleška vzgoja stremi za tem, da se razvije značaj, močan čut za skupnost, viteško ravnanje, angleški pouk pa skuša oskrbeti gojencu tako praktično znanje, ki bo povsod vredno kot gotov denar, ko bo človek stopil v življenje.

Kakor imamo na kontinentu nekako selekcijo inteligentov večinoma iz premožnih slojev, tako se na Angleškem omogoča razvoj talentiranih ljudi. Študij je pri nas nekaj tako draga, da ga zmorejo le oni, ki imajo dovolj sredstev. Kdor ni bogat, bo komaj kdaj dosegel najvišjo izobrazbo. Z denarjem se obiskujejo šole, se kupujejo knjige, se plačujejo instruktorji, da pridejo ne sposobni ljudje naprej in končno v najboljše službe. Kdor nima denarja, naj ne sili v šole, naj ostane tlačena para, če je še tako nadarjen, in naj gre kvečjemu v takozvani inteligentni proletarijat. Šola ni zanj, šola je privileg premožnih! Takšno selekcijo imamo mi. In če je kdo pri nas vendar toliko srečen, da more obiskovati šolo, ker ima dar, pa ga zlo mimo s svojim učnim sistemom, ako ima kolikaj svoje volje. Če se ne upogne, ga poženejo iz šole, kakor hitro pokaže nekoliko samostojnosti. Predpisov je toliko, da ga vsak čas lahko ustrahujemo. Ne potrebujemo darovitih, samostojnih ljudi, vzgojiti moramo hulje. Zato ubijemo pogosto najposobnejše najenergičnejše in se potem škandaliziramo na izprijenih študentih. Tak je naš šolski sistem in kdor mu noče malikovati, ne sme imeti besede pri vzgoji!

Angleži delajo drugače. Skrbe, da se dvignejo talenti iz vsega naroda, iz najzakotnejših vasic. Čim originalnejši in samostojnejši talent, tem lažje se razvije. Pri nas bi takega človeka zaprli v blaznico, na Angleškem se mu pomaga z bogatimi, takozvanimi kraljičimi stipendijami. Najoriginalnejši in najsamostojnejši jo dobi najprej, zakaj Angleži dobro vedo, da bo naglo postal steber njih moči in gospodstva.

A kakor se omogoča razvoj poedincu, tako se tudi šolski ustanovi ne krati svoboda tako nesmiselno kot drugod. Angleška šola je še vedno kolikor toliko prosta. Svobodno se ustanavlja in uveljavlja. Self-governement velja tudi tukaj. Država prepusti prvo besedo zasebni pobudi, s čimer doseže, da se za šolstvo zanima vsa javnost, da sodeluje in nosi odgovornost. Kjer se pokažejo uspehi, daje država visoko podporo in omogoča razvoj. Toda šolstva si ne prisvaja, ga ne krati v njegovi svobodi in predvsem ne nastavlja dninarjev namesto vzgojevalcev.

Tudi dijak je svoboden v svojih mislih in v znanstvenem delu. Kakor živi večinoma v nekakem internatu, imajo ti internati vendar svojo najširšo avtonomijo. Vzgojitelj živi skupaj z gojencem. Ako pomislimo, kako je učitelstvo izbrano, kako živi res samo vzgoji in pripravljanju mladine za življenje, potem razumemo, kako velik pomen ima stalno, nepriljeno občevanje dijakov z učitelji, kako vpliva nanje svoboden razgovor s priznanimi osebnostmi in čisto z učenjaki.

Vse šolski sistem je torej od našega tako različen, kakor je različno dvajseto stoletje od devetnaestega. Za sto let smo navzkrž, in če se sistem ne bo spremenil, ne bodo prav nič pomagale vse tožbe o nezadostnih uspehih pri klasifikacijah.

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, kravate, čepice, bluže, damske obleke, torbice i. t. d. kupite najceneje pri ŠTERK, nasled.

MILOŠ KARNIČNIK
LJUBLJANA, Stari trg šte. 18.

Za svoje socialno-gospodarske ustanove storimo premalo.

Učiteljski dom v Mariboru in Konvikt v Ljubljani kličeta na pomoč. — Izjava obeh predsednikov. — Zdraviliški dom v Rogaški Slatini se lepo razvija. — Nabirajte nove člane za Učiteljsko Samopomoč. — Pomagajmo si sami, ker drugi nam ne bodo!

OBČNI ZBOR UCITELJSKEGA DOMA V MARIBORU

se je vršil dne 19. marca t. l. v Mariboru. Udeležba je bila zelo slaba.

Ko je predsednik otvoril zbor in se je odobril zapisnik poslednjega občnega zbora, je podal tajnik kratko

poročilo o delovanju upravnega odbora

v preteklem letu. Navedel je, da je odposlal nekaj prošenj za podporo, več vlog na pristojništva raznih javnih uradov v zadevi nakupa državnega grba in zemljevidov, objavil v stanovskem glasilu nekoliko člankov, s katerimi je vzbujal zanimanje za društvo in razposlal v začetku šolskega leta vsem šolskim upraviteljem vabila za naročitev založenega blaga. Nato je naznanil, da je imel upravni odbor eno sejo in da sta se vršili dve skupni seji nadzorstva in upravnega odbora. V sejah so se obravnavale vse važnejše tekoče zadeve in se je sklenilo: opustiti prostore, katere je imelo društvo v najemu, ker je sedaj učiteljski dom vsako zbiranje prepovedano; skrbeti, da se tudi za šolsko leto 1927/28. posreduje pri najemu dijaških stanovanj; založiti učne slike za telovadbo, ki jih pripravljajo strokovni učitelji I. Lavrenčič in spremeniti društvena pravila razmeram primerno. Dalje se je sklenilo: z risarjem zemljevidov nova pogodba, dalo nekim učiteljskim sirotam do prejema pokojnine brezobrestno posojilo na razpolago ter se je dovolila nekemu učiteljski denarna podpora, dvema pa se bode nabavila obleka in perilo.

Upravnik je poročal,

da se leta 1927. ni založilo nič novega, ker je bilo poprej treba poravnati stare obveznosti. Naročila se v splošnem plačujejo redno. V 508. pošiljkah je razposlal širom cele države za 63.262 Din blaga, in sicer 16 komadov zbirke »Prekmurske pravljice«, 158 komadov dela »Oder«, 1024 državnih grbov, 914 zemljevidov Pohorja, 717 zemljevidov Slov. gor, 449 zemljevidov Prekmurja, 712 zemljevidov Celjske kotline, in 4189 zemljevidov Ljubljanske in Mariborske oblasti. V zalogi je še ostalo 179 komadov knjige »Prekmurske pravljice«, 1850 brošurice »Oder«, 3374 grbov in 32.447 zemljevidov.

V bližnji bodočnosti bode društvo izdalo latinske in cirilske črke v genetičnem redu, učne slike iz telovadbe in par slik za realistični pouk. Pokazal je načrt slike elektrarne na Fali.

Ker se dosedanja načini agitacije niso dovolj obnesli, predlaga, da se organizira agitacija od šole do šole.

Blagajnik je najprej poročal

o denarnem prometu leta 1927. in potem podal pregled delovanja društvenega vodstva od ustanovitve društva do konca prošlega leta.

Leta 1927. je U. D. imel sledeče dohodke: 1. Članarina 11.883 Din. 2. Darila 9055.90 Din. 3. Izkupiček za zemljevide 44.950.45 Din. 4. Izkupiček za grb 16.332.22 Din. 5. Izkupiček za »Oder« in »Prekmurske pravljice« 1343.50 Din. 6. Prispevek UJU za učiteljski naraščaj 3000 Din. 7. Obresti glavnice 5339.85 Din. 8. Obresti državnih obveznic 1686.50 Din. 9. Podnajemina 1450 Din. 10. Tri obveznice po 100 Din = 300 Din. Skupaj 95.341.42 Din.

Izdatki so znašali: 1. Tisk zemljevida 34.237 Din. 2. Nagrade — risanje zemljevida 13.400 Din. 3. Najemina za prostore za učiteljski naraščaj 6760.05 Din. 4. Režijski stroški 2465.75 Din. 5. Učiteljskemu konviktu za zemljevide 1500 Din. 6. Podpora 630 Din. 7. Manipulacijski stroški pri poštni hranilnici 491.40 Din. 8. Razni drugi stroški 374.50 Din. Skupaj 59.859.15 Din.

Ako se prišteje gotovini v znesku 35.182.27 Din še vrednost omenjenih 3 obveznic po 100 Din in terjatve v znesku 5000 Din, je razvidno, da se je v poročilnem letu zvišalo premoženje društva za 40.482.27 Din.

Razmeroma majhen končni efekt so povzročili stroški za risanje in tisk zemljevidov v znesku blizu 45.000 Din. Ker pa je vsa zaloga plačana, bode bilanca za tekoče leto gotovo mnogo ugodnejša.

Sedaj ima društvo to-le premoženje:

1. Gotovina 110.653.64 Din. 2. Nominalna vrednost državnih obveznic 22.000 Din. 3. Vrednost blaga in inventarja 186.436.50 Din. 4. Terjatve 5000 Din. Skupaj 324.090.16 Din.

Pri razgovoru, ki je sledil blagajnikove mu poročilu, se je splošno obžalovalo, da se je vplačalo tako malo članarine. Niti polovica učiteljskega mariborskega društva ne plačuje svojega najvažnejšega gospodarskega ustanova — zbirati malenkostne vsote 1.66 Din na mesec. Zanimivo je tudi, da so društvo najmanj podpirali tovariši in tovarišice, ki uživajo vsled dobrih krajevnih razmer mnogo ugodnosti in da so razmeroma najbolj poškodovani upokojeni učitelji (ice) v Mariboru, skoraj sami — staroupokojenci.

Tajnik je svetoval, da je

razpoložljiva gotovina varno naložena v kakem pripravnem stavbišču ali pa v pripravnem posloplju. Zato je občni zbor pooblastil širji odbor, da sme ta nasvet izvesti.

Tovariš J. Klemenčič je kot predsednik nadzorstva poročal, da se je o blagajniškem poslovanju izvršila temeljita revizija in da se je ugotovil popoln red. Radi tega predlaga, da se račun za leto 1927. odobri.

Poročila vodstva so se vzela z odobravanjem na znanje.

Na predlog tovariša F. Karbaša se je tudi za tekoče leto določila

članarina v znesku 20 Din.

Ker je ta vsota, posebno, ako se plačuje v obrokih, malenkostna, se apeluje na učiteljsko mariborsko oblast, da pristopi potom učiteljskih društev korporativno U. D.

Poročevalec

za spremembo pravil

tovariš M. Lešnik, je izvajal, da je sprememba sicer potrebna, toda nujna ni. Da dobi društvo dobra in za daljši čas uporabljiva pravila, naj se zadeva temeljito obravnava. Najprej morajo o predmetu razpravljati učiteljska društva in šele potem naj o njem sklepa prihodnji občni zbor.

Volitev društvenega vodstva

se je izvršila z vzklikom. V upravni odbor so bili izvoljeni dosedanja odborniki, in sicer: A. Hren za predsednika; J. Rajšp za podpredsednika; M. Kožuh za blagajnika; S. Vodenik za tajnika ter M. Hočevar, F. Karbaš, M. Lešnik, Lj. Muzek in M. Planer za odbornike.

Glede nadzorstva je bil sprejet predlog tovariša Klemenčiča, da se izvolijo vsako leto drugi odborniki. Nato so bili v nadzorstvo izvoljeni: g. A. Mešičkova, g. T. Šijančeva, F. Lovše, Lj. Petrič in M. Pučelik.

Predlog se je stavil in sprejel samo sledeči: tovariš J. Klemenčič je priporočal, da se na novih nakladah zemljevidov tiskajo krajevna imena z večjimi črkami.

Končno je predsednik zaključil občni zbor s prošnjo, da udeleženci v svojih krogi vzbujajo zanimanje za društvo.

IZJAVA.

Učiteljski dom v Mariboru in društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta delujeta z enakimi cilji vsak v svojem področju. Prvi gospodarski akciji se medsebojno podpirata, zato priporočamo stanovsko zavednemu učiteljskemu, da ne zavrača pošilk in ponudb, ki bi izhajala iz drugega področja.

Ljubljana, 24. marca 1928.

Anton Hren.

Josip Lapajne.

Površnost. Neka tovarišica je pri avtorju »Igrica«, ki jih je založilo Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta, pisмено vprašala, kje bi nabavila njegove igre, istočasno pa je zavnila po Konviktu vpisana dva izvoda. Svetujemo, da se tov. v bodoče potrudijo pošiljke odpreti in pregledati vsaj v svojem interesu, če že ne čutijo potrebe svojemu stanu brez osebnih žrtv kako malenkost nakloniti.

J. L. »Vrabcic« so najprimernejša igrice za spomladansko dobo. Kostum edino: dolg dvojni klun iz lepenke. Jako kratkočasno! Dohodki zelo dobrodošli Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta.

UCITELJSKI ZDRAVILJSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI r. z. z. o. z.

Osmi redni občni zbor se je vršil dne 11. marca 1928 v Celju. Iz poročila načelstva se povzame, da je štela zadruga koncem leta 1927 — 172 članov s 195 deleži v znesku 48.575 Din.

Denarni promet v poslovnem letu 1927. je znašal 78.238.84 Din.

Po odobreni bilanci so znašala 31. decembra 1927: Aktiva: Vrednost hiše in posrestva 45.196.16 Din. Vrednost pohištva po 10% odpisu 6748.47 Din. Vrednost perila po 15% odpisu 8083.84 Din. Naložen denar 13.574.85 Din. Vrednostni papirji 1100 Din. Delež pri Zadrugi zvezi 50 Din. Poštna hranilnica 128.01 Din. Skupaj 74.881.33 Din.

Pasiva: Deleži 48.575 Din. Izposojila 15.000 Din. Prehodni zneski 30 Din. Rezervni sklad 8466.30 Din. Čisto dobiček za 1927. leto 2810.03 Din. Skupaj 74.881.33 Din.

Rezervni sklad znaša po pripisu vsega poslovnega dobička 11.276.33 Din.

Po sklepu občnega zbora se naznanja p. n. zadrugičnikom:

1. Deležem se določijo za l. 1927. pet odstotne obresti, ki se pa izplačajo le onim zadrugičnikom, ki zahtevajo izplačilo najdalje v 4 tednih po tem razglasu v »Učit. Tovaršicu«.

2. Zadrugičniki uživajo v »Učit. domu« 75% popust od cene sob. (Kot solastniki hiše pa plačujejo le polovico kopališke in godbene takse).

3. Zadrugičniki, ki posetijo zdravilišče in se žele nastaniti v »Učit. domu«, se morajo prijaviti pravočasno — za čas glavne sezone najmanj 4 tedne poprej pri upravnici doma ali pri načelniku zadruga Antonu Gnusu na Dolu pri Hrastniku.

4. Člani onih učiteljskih društev, ki so pristopila kot zadrugičniki zadrugi »Učit. zdrav. dom v Rogaški Slatini uživajo 10% popust na ceni sob. Teh društev je doslej 15, in sicer 6 iz ljubljanske, 9 pa iz mariborske oblasti.